

Universal Declaration of Human Rights - Susu

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

ADAMA XAFE RAFALE SARIYEE DENTEGE

[Preamble]

A kolon fera, ibunadama xa lasiriya nun axa adamaya xafe rafale non findixi yeteralui tigitigira, a bara masen won be, a tinxinyi nun boje sa bara senbe sozo dunuya birin kui.

A kolon fera, adamaya xafe sariyee mu mabanbanxi han to i bunadama yira, nafe naniye xi funmalaya, gere, gbaloe nun misikine ya mu joma. Kono xabirin bara na sariyee ratinme, gbaloe jomanne, gere jon, funmalaya nun misikine ya jon. I bunadamaya bara rasabati nate mui.

A kolon fera, adamaya xafe rafale sariyee rasabatife findixi fe fanyi nan na, alanma ibunadamaya xun xa magaga mange sanyi sariyela yira.

A kolon fera, a jamanee xa xanunteya senbe sofe e bore tagi, sugandi fanyi nara.

A kolon fera, a O.N.U. xa masenyi, i bunadamaya sariyee tigitigi rasabati fe findixi xaxili fanyi nan na, alanmane: gine nun xame xa suxu laxale keren, a xa masen e be, jama xa yiriwe senbeteyafe sabui gbegbe lanxi e tan ma.

A kolon fera a jamanee naxe birin manaxi O.N.U. kui e bara nete tongo adamaya xafe rafale sariyee ratinme fera, na niye mane ibunadamaya xa mabanban.

A kolon fera a birin lanmafe nara yi sariyee nun yi yetera lui tide gbofe, na nomanne a niyede layidi ratinme.

Malanyi xungbe bara amasen

jamanee xa yi masenyi adamadi suxukima jama nun jamanee birin yira alako a lufera xun dee birin sondonyi ma xaranyinun lonni sabura, na binye nun sariyee rasabatifera jamanee kui nun a farima.

Sariye singe (1)

Adamadie birin barixine e lan yeteralui kui, yete kolonyi nun yete suxu kima. Fondoe nun faxamui na e be boresuxu kima bariboreya fanyi kui.

Sariye firinde (2)

Kankan noma a tukude yi sariyee ra, ana dangi nara fisamanteya yo man mu luma mixi be akelide sabura, axa boxi rapereki sabura yegeti keren mu naxan kui a sipoxoya kima, fate jingi kima, a xui kima, a fere kima, a dine kima na sa fatan jamanee ra xanamu jama ndee ra, fere kima xanamu kigbete nana sa fatan dedera kono naxan ne nde bun xanamu dansaxi naxan xa yeteralui ma.

Sariye saxande (3)

Baloe wayibiya birin be, marafulunyi nun xaxilisa.

Sariye naninde (4)

Ndende mulan alu konyiya nun jaxankate kui. Konyiya nun ibunadama sare bara raton akeja birin ma.

Naxankatε nun tɔrε mu sama ndende fari. Xanamu yayixarε naxan mulan ibunadama bε.

Kankan xa adamaya daxe axa kolon yire birin.

Adamadi birin lan sariyee kui e man birin lan e xun xa magaga sariyee yi kena keren.

Bɔoxi sariye banxidee lan eka ibunadama keren keren ma xun magaga fee ma naxe bara tuxunsan.

Ndende mulan a suxu tɔɛɛɛ kui, amakankan xanamu bɔxi ma xandi ama.

Awayibiyaxi ibunadama xafe xa yaxandi alaxinera, alankenemaya kiti banxi tinxinyira, ayo nun ayalaqi waxan naba.

1. Xa sikenteya bara rasiga adamadi ndema fe kobi rabafe nde xunma, naxankate yo mu daxa a be sinden fo na fe yegi.
2. Mixi yo mulan axa makankan fendema naxan murotonxi boxi sariyee kui. Naxankete gbete fan mu dɔɔɔ ama naxan dangi yi fera ba temui naxankatera.

Birin nun a yetekan xafe rapereki nara. Mixi niya mu naxan yama. A na findi axa denbaya xafera, a lingira xa fera, xanamu a hayie xafera naxan a niɲema axa xɔɣɣa nun a xa lasiriya nu mabere. Awayibiyaxi ibunadama be, sariye xa a xun magaga na fee ma.

1. Awayibixi mixi be axa a sabatide sugandi anun axa jere a sagora.
2. Adamadi birin noma kelide a baride a sa sabati boxi qbete ma. A man qbilen xa ma qbilenfe.

1. Χάρη ρε kui, daxa adamadi birin βε, axa siga βoxi gbete ma naxan νομα arasene de alako axa axun na kisi.
2. Na sariye daxa exa raba tinxinyi fari, kirae fari naxan anipeɣma adamadi mulu tɔpeqe kui O.N.U. sariye tɔnyi dɔxi naxe ra.

1. Adaxa adamadi birin be sɔɔ de fe ya xa i mini a be.
2. Ndende mu daxa ixa ratɔn i sɔɔ de xa fera, xanamu iratɔnfe sɔɔde masara fera.

Sariye fu nun senninde (16)

1. Xa gine nun xame bara suda kamali, adaxa e xa futi raso e tagi, na mufa siɲɔɲɔya ma, baride fema, xanamu dine fema. A man daxa e be, e yete xa denbaya rasabati. E man lan sariye kima futi kui nun futi galife kui.
2. Futu mu noma sode fo gine nun xame lan fe keren ma.
3. Nama xunde singe lanxi denbaya nan ma, adaxa na denbaya xun xa makanta nama nun mangasanyi yira.

Sariye fu nun solofere nde (17)

1. Mixi nalu a keren ma xanamu nama nde kui, awayibiya xi a sɔɔde xa lu a sago.
2. Funmalaya nde yo mulan axa adamadi sɔɔse yira.

Sariye fu nun soloma saxan nde (18)

Adamadi birin lan axa axa maɲɔɲɔyɔ masen a sagora, a xaxili rawali, a so dine a sagora. Na sariyee noma a niɲede adamadi dine masara, a noma denxeniya de a keren xanamu nama yama lɔnni nun namunye sabura.

Sariye fu nun solomanani nde (19)

Adaxa adamadi birin be axa afondo fe masen. Nakui a mulan axa tɔɲe mafixe nde sɔɔ. Na fondo fe masenye noma rabade naninyi yo mulu ama, a fa findi xibaru fenfera, amasɔɔfera, xanamu ara wundan fera keɲa mɔli birin na.

Sariye mɔxɛɲɛnde (20)

1. Adaxa adamadi birin be axa lan malanyi, xanamu malanyi xunde nde bɔɲe sa naxan kui.
2. Ndende mu karaxan ma sofera lanxunde nde yama.

Sariye mɔxɛɲɛnnun keren nde (21)

1. Adaxa adamadi birin niya xalu axa bɔxi rapɛɛfe kui, a findi i yete xanamu mixi gbete naxan sugandixi.
2. Adaxa adamadi birin be axa mangasanyi wali sɔɔ a bari bɔxi ma ta girasa yo mu naxe.
3. Nama waxɔnfe lanma axa masen sugandi tinxixi kui, naxan nabama tɛmui-tɛmui ma, birin lan sugandi naxan kui, kundo sugandi xanamu sugandi lankene maya xi matexetɛnyi mu naxan kui.

Sariye mɔɔɔɲɛn nun firin nde (22)

Wayibiya nara pamanɛ mixi birin xun xa makanta, na findixi daxamuife, dɔɔɔboreya nun lɔnni ratinme sabu nan na. Na fee birin fatanma bɔxi diexa duruxɔɔɔe nun xanunteya luti naxan na e nun bɔxi gbete safera bɔxi yayilanki fari nun a daxamuie.

Sariye mɔɔɔɲɛn nun saxan nde (23)

1. Wali, nun mixi waxɔn wali sugandi fe wayibiya xi birin be. Birin ma lan wali munafanyi kui, aman daxa a xun xa makanta wali sɔɔtareya ma.
2. Adaxa birin be fisamanteya mu naxan yama, a mu sundi sɔɔ axa wali bere ma.
3. Ndende walima, awayibiyaxi a be axa musundi sɔɔ naxan noma axa denbaya bun tide, a yigi nun binye sa ma, a man no a malide sabu gbete sɔɔ fera naxan ibunadama xafe makanta ma.
4. Adaxa adamadi birin be axa walikɛe xa lanxunde nde yayilan e xa munafanyi xun magaga fera.

Sariye mɔxɛɛn nun naninde (24)

Malabui nun ɲaxɛ-ɲaxɛ daxa adamadi birin bɛ a man daxa a bɛ axa wali tɛmɛi xa sugandi, malabui waxatie xa lu a bɛ a naxee sare sɔɔma.

Sariye mɔxɛɛn nun suli nde (25)

1. Adaxa adamadi birin bɛ axa sabati sɔɔ alako axa santɛya xa makanta. A tan nun axa denbaya xa yiriwɛ sɔɔ donse fe kima, sosefe, lingirafe, saribafe anun ibunadama xafe yayiba fe nax an fan a bɛ. A xun xa makanta xa bara fura, xa lanyuri bara a sɔɔ, xa bara fori, xa muna walide, xa kaɲɛ gine nora xanamu fɛɛ yo muna ayi naxan axa mantɔɔli bama.
2. Mali wayibiyaxi nɛ dingɛya bɛ nun dimɛdiya bɛ. Dimɛdi birin lan axa mɛni kɛɲa keren, a fa sɔɔ futi kui xanamu a fari ma.

Sariye mɔxɛɛn nun seni nde (26)

1. Adamadi daxa axa matinxin; na matinxinyi daxa axa sa birin sago naxan findi dimɛdi xunxurie nun a matexie xaran fera. Xarande banxi xundɛ singe sofe findixi teku non na. Yamakɔta xaranyi nun yirawali xaranyi lanma axa rayiriwa. Lɔnni banxindɛ xungbe wayibiya xi birin bɛ, birin nun a xaxili bɛɛ.
2. Lɔnni lan axa sɛnbɛ fi adamayama amakɛnɛn, a sɛnbɛ fi ibunadama xa wayibiyae ma. Alan, axa faxamui, di ɲɛ, marafanyi rasɔɲɛya ɲamanɛɛ tagi, sie birin tagi, dinɛ xundɛɛ tagi nun O.N.U. malanyi xa walie rasabati fe bɔɲɛ sa kui.
3. Adaxaxinɛ di kanyie bɛ e xa xuri sugandi e naxan fima e xadie ma.

Sariye mɔxɛɛn nun solofere nde (27)

1. Adaxa adamadi birin bɛ a so ɲama xa lɔnni yayibafe a yɛɛɛra. Abɛɛɛ rawalie tɔnɛ sɔɔ yamakɔta walie nun munafanyie naxe minima a kui.
2. Adaxa birin bɛ axa xaxili rawali, a bɛɛɛ rawali nun yamakɔta walie munafanyi xun magaga naxee yayilan fe fatanxi atan na.

Sariye mɔxɛɛn nun solomasaxan nde (28)

Adaxa adamadi birin bɛ axa a fondo rasiga yi sariyɛɛ ratinmɛ fe xɔn ɲamanɛ kui nun a farima.

Sariye mɔxɛɛn nun solomanani nde (29)

1. Lanlɛ rakamali daxi na ibunadama bɛ axa ɲama kui, ɲama naxan findi axa adamaya a nun axa yɛɛɛralui sabura.
2. Sariyɛɛ dandɛ saxinɛ adamadi birin bɛ axa maraba, a nun axa yɛɛɛralui rasabati kui, na nan aninɛma axa na maraba anun axa yɛɛɛralui mabanban sadɔɔɔfe mixi gbɛɛ ra alako taxasi nun yiriwɛ sabati ma ɲama kui kinaxɛ naxan a yɛɛ ra.
3. Na wayibiyae nun na yɛɛɛ ralui mu nɔma rabade muku O.N.U. waxɔnfe nun axa sariyɛɛ saxie xanbi.

Sariye tongosaxan nde (30)

Sariyɛɛ nun wayibiya yo muna yi masenyi xungbe kui naxan kiraya nde masenxi ɲamanɛ bɛ, malanyi xanamu mixi nde bɛ naxan aninɛma axa kɛwali nde raba naxan sabui nɔma mayibiya e nun sariyɛɛ naxee masen xi nee xunnakanade.